

REVISTA ROMÂNĂ DE ARBITRAJ

ROMANIAN ARBITRATION JOURNAL

ANUL 14
NUMĂRUL 1/2020
(IANUARIE-MARTIE 2020)

CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE A ROMÂNIEI
IMPREUNĂ PENTRU AFACEREA TA

Wolters Kluwer
Romania

CUPRINS

EDITORIAL de **Cristina ALEXE** 9

ARTICOLE. STUDII

Cristian JURA 18

O introducere în materia Convenției Națiunilor Unite privind Acordurile Internaționale Rezultate în urma Medierii – Convenția de la Singapore

Constantin-Adi GAVRILĂ 29

Convenția ONU de la Singapore privind medierea. Piesa care lipsea din spectrul metodelor de soluționare a disputelor comerciale transfrontaliere

Dora BIDICĂ, Andreea MARIN 36

Dubla încuviințare a hotărârilor arbitrale. De la teorie la practică

ESEURI TINERI PRACTICIENI ÎN DOMENIUL ARBITRAJULUI

Viviana Alexandra BOȚOACĂ 51

Rolul precedentului în cadrul arbitrajului internațional

JURISPRUDENȚĂ ȘI COMENTARII

Iuliana IACOB, Ramona CÎRLIG, Ioana COJOCARU 67

Competența tribunalelor arbitrale în disputele privind anularea documentului constatator emis de autoritățile contractante

O INTRODUCERE ÎN MATERIA CONVENȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PRIVIND ACORDURILE INTERNATIONALE REZULTATE ÎN URMA MEDIERII – CONVENȚIA DE LA SINGAPORE

UNITED NATIONS CONVENTION ON INTERNATIONAL SETTLEMENT AGREEMENTS RESULTING FROM MEDIATION – SINGAPORE CONVENTION

Prof. univ. dr. Cristian JURA¹

Au fost necesari 3 ani de negocieri pentru adoptarea Convenției (2015 – 2018)

Negocierile s-au purtat în cadrul Grupului de Lucru II – Arbitraj și Conciliere / Soluționarea litigiilor (Working Group II - Arbitration and Conciliation/ Dispute Settlement) din cadrul UNCITRAL pe parcursul a 6 sesiuni (Sesiunea 63 – Sesiunea 68)

La negocieri au participat 85 de state, inclusiv România, și 35 de organizații neguvernamentale

Convenția a fost adoptată de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite în cadrul celei de a 62-a Sesiuni din **20 decembrie 2018** prin Rezoluția 73/198

Deschisă spre semnare la **7 august 2019** la Singapore

Va intra în vigoare la **12.09.2020**

Este singura convenție din lume după care a fost denumită o specie de orhidee de către Singapore: *Aranda Singapore Convention on Mediation*

Convenția este formată din 16 articole

ABSTRACT

*The United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation, also known as the **Singapore Convention on***

¹ Prof. Dr. Cristian Jura este membru al Delegației României la Grupul de Lucru 2 al UNCITRAL, participant la sesiunile UNCITRAL privind Convenția de la Singapore și la Ceremonia de semnare a Convenției din 7 august 2019 – cristianjura@yahoo.com.

Mediation, is the missing piece in the international dispute resolution enforcement framework, which currently includes the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards and the Hague Convention on Choice of Court Agreements. It will help enhance the cross-border enforceability of mediated settlement and businesses will benefit with greater certainty and assurance².

The United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation (**Singapore Convention on Mediation**) was adopted on 20 December 2018 by the General Assembly resolution 73/198. This Convention applies to international settlement agreements resulting from mediation. It is an instrument to facilitate international trade and to promote mediation as an alternative method of resolving disputes. As a binding instrument, it is expected to bring certainty and stability to the international framework on mediation, thereby contributing to the United Nations Sustainable Development Goals, mainly the Goal 16 on promoting just, peaceful and inclusive societies.

KEYWORDS: mediation, ADR, Singapore Convention, New York Convention, enforcement, private International law

REZUMAT

Convenția Națiunilor Unite privind Acordurile Internaționale Rezultate în urma Medierii, cunoscută sub numele de **Convenția de la Singapore** privind Medierea sau, pe scurt, Convenția de la Singapore, este piesa lipsă a cadrului internațional de punere în executare a acordurilor de soluționare a litigiilor internaționale, care include în momentul de față Convenția de la New York privind Recunoașterea și Aplicarea Sentințelor Arbitrale Străine/ New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (1958)³, Convenția de la Haga privind Acordurile de Alegere a Forului/ The Convention on Choice of Court Agreements (2005)⁴ și Convenția privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială de la Haga/ The Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters (2019)⁵.

² Conform https://uncitral.un.org/en/working_groups/2/arbitration.

³ România a aderat la Convenție prin Decretul nr. 186 din 24 iulie 1961 privind aderarea Republicii Populare Române la Convenția pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, adoptată la New-York, la 10 iunie 1958, publicat în Buletinul Oficial nr. 19 din 24 iulie 1961.

⁴ La 1 octombrie 2015, a intrat în vigoare Convenția din 30 iunie 2005 privind acordurile de alegere a forului, adoptată în cadrul Conferinței de la Haga de Drept Internațional Privat. Convenția a intrat în vigoare și pentru România, prin efectul aprobării sale, în numele Uniunii Europene, prin Decizia Consiliului din 4 decembrie 2014 (2014/887/UE). Intrarea în vigoare a Convenției a avut loc odată cu ratificarea formulată de Mexic, fiind actualmente părți 28 de state ale Uniunii Europene (toate, mai puțin Danemarca), plus Mexicul. SUA și Singapore au semnat, dar nu au ratificat Convenția.

⁵ Adoptată la 2 iulie 2019, în cadrul celei de a 22-a sesiune diplomatice a Conferinței de la Haga privind Dreptul Internațional Privat, semnată doar de Uruguay.

Aceasta va ajuta la îmbunătățirea aplicării transfrontaliere a acordurilor de mediere, iar acest lucru va fi în beneficiul companiilor.

Convenția Națiunilor Unite privind Acordurile Internaționale Rezultate în urma Medierii (**Convenția de la Singapore**) a fost adoptată pe 20 decembrie 2018 prin Rezoluția nr. 73/198 a Adunării Generale⁶ a Organizației Națiunilor Unite. Această Convenție se aplică acordurilor internaționale rezultate în urma unui proces de mediere. Este un instrument care facilitează comerțul internațional și promovează medierea ca metodă alternativă de a soluționa litigiile. Ca un instrument obligatoriu, este de așteptat să furnizeze o mai mare stabilitate cadrului internațional privind medierea, aducându-și astfel contribuția la Obiectivele Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Durabilă, mai ales Obiectivul 16 care promovează instituțiile eficiente, pașnice și incluzive⁷.

CUVINTE CHEIE: mediere, ADR, Convenția de la Singapore, Convenția de la New York, executare silită, drept internațional privat

1. Noțiuni introductive referitoare la Convenția Națiunilor Unite privind Acordurile Internaționale Rezultate în urma Medierii

În decembrie 2018, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a adoptat, în unanimitate, Convenția Națiunilor Unite privind Acordurile Internaționale Rezultate în urma Medierii („**Convenția**” sau „**Convenția de la Singapore**”) și a autorizat ca ceremonia de semnare a Convenției să se desfășoare în Singapore, pe data de 7 august 2019⁸.

Convenția de la Singapore va facilita comerțul internațional, permițând părților în litigiu să invoce și să pună în executare acordurile internaționale de mediere. Companiile vor beneficia de pe urma medierii ca o opțiune suplimentară de rezolvare a litigiilor, alături de arbitraj, în soluționarea litigiilor/disputelor internaționale.

Convenția de la Singapore se aplică acordurilor internaționale de soluționare derivând din mediere, încheiate de părți care doresc să rezolve o dispută comercială pe această cale. Această Convenție oferă un cadru eficient și armonizat pentru aplicarea unor astfel de acorduri internaționale de soluționare care derivă din mediere, permițând părților să invoce aceste acorduri în procesul de punere în executare, atunci când este cazul.

⁶ Pentru textul Rezoluției vezi: <https://undocs.org/en/A/res/73/198>.

⁷ Pentru mai multe informații despre cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabile ale ONU/ UN Sustainable Development Goals (SDG) a se vedea <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>.

⁸ Pentru mai multe detalii tehnice, vezi: https://uncitral.un.org/en/texts/mediation/conventions/international_settlement_agreements.

Convenția de la Singapore a fost concepută pentru a deveni un instrument esențial în facilitarea comerțului internațional și în promovarea medierii ca o alternativă și o metodă eficientă de rezolvare a litigiilor comerciale. Această Convenție se asigură că acordul la care ajung părțile implicate este de natură obligatorie și aplicabil, în conformitate cu o procedură simplificată. Cu alte cuvinte, contribuie la consolidarea accesului la justiție și la facilitarea comerțului internațional.

Medierea este cunoscută pentru creșterea eficienței rezolvării litigiilor și pentru flexibilitatea ei. Rolul mediatorului nu este să judece, ci mai degrabă să înlesnească, să faciliteze discuțiile dintre părțile în litigiu pentru ca acestea să ajungă la o soluție acceptată prin consens. Procesul de mediere este mai flexibil și, în multe cazuri, mai eficient din perspectiva costurilor și a timpului decât alte procese de soluționare a disputelor, cum ar fi procedurile judiciare sau arbitrajul⁹.

Până la adoptarea Convenției de la Singapore¹⁰, un obstacol frecvent era lipsa unui cadru unitar, eficient și armonizat pentru aplicarea acordurilor internaționale care au rezultat în urma unui proces de mediere. Convenția de la Singapore reprezintă răspunsul la această nevoie, fiind și motivul pentru care a fost formulată și adoptată de către Națiunile Unite.

Convenția ajută și la dezvoltarea unui sistem comercial global matur, bazat pe reguli. Obiectivele principale ale Convenției sunt:

- facilitarea comerțului internațional;
- promovarea folosirii medierii pentru soluționarea litigiilor comerciale internaționale.

Convenția se aplică doar acordurilor internaționale de mediere care soluționează litigii comerciale. Această Convenție nu este valabilă pentru acordurile de soluționare a unor litigii pentru care există deja o hotărâre judecătorească sau una arbitrală.

Nu este aplicabilă în cazul acordurilor de soluționare ale unor litigii care au ca obiect dreptul familiei, dreptului succesoral sau legislația muncii¹¹.

Rolul instanțelor naționale în aplicarea Convenției de la Singapore este extrem de importantă. Se așteaptă ca instanțele naționale ale unui stat parte la Convenție să soluționeze solicitările făcute în temeiul Convenției, cu scopul de:

- **a permite invocarea** acordul de internațional de mediere în conformitate cu regulamentele de procedură naționale și în condițiile stipulate în Convenție, cu scopul de a dovedi că problema legală a fost soluționată prin acest acord;

⁹ În România instituția medierii este reglementată de Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 441 din 22 mai 2006, cu modificările și completările ulterioare.

¹⁰ A se vedea textul oficial al Convenției de la Singapore la https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/EN/Texts/UNCITRAL/Arbitration/mediation_convention_v1900316_eng.pdf.

¹¹ A se vedea art. 1, alin. 1, 2 și 3 din Convenția de la Singapore.

– **a pune în aplicare** un acord internațional de mediere în conformitate cu regulamentele de procedură naționale și în condițiile stipulate în Convenție.

Instanțele naționale din una dintre statele părți la Convenție pot refuza să soluționeze o solicitare pe baza unuia dintre temeiurile stipulate în Convenție, astfel:

- în cazul în care una dintre părțile care au semnat acordul internațional de mediere s-au aflat în incapacitate;
- în cazul în care acordul de soluționare nu este de natură obligatorie, este nul și neavenit, inoperant sau imposibil de pus în executare în conformitate cu legislația națională;
- în cazul unei încălcări grave din partea mediatorului/conciliatorului a standardelor care se aplică procesului internațional de mediere, iar fără acea încălcare părțile nu ar fi încheiat acordul de mediere;
- în cazul în care acordul de mediere ar fi contrar ordinii publice din acel stat.

2. Scurte comentarii pe articole ale Convenției de la Singapore

Convenția Națiunilor Unite privind Acordurile Internaționale Rezultate în urma Medierii – cunoscută sub numele de Convenția de la Singapore privind Medierea - a fost deschisă pentru semnare în Singapore, pe data de 7 august 2019. **Un număr de 46 de state**, inclusiv Statele Unite, China și Singapore **au semnat Convenția în prima zi**. Convenția se concentrează pe caracterul executoriu al acordurilor de soluționare care derivă dintr-un proces de mediere.

Proclamată ca fiind echivalentul în mediere al Convenției de la New York privind Recunoașterea și Executarea Sentințelor Arbitrale Străine (denumită în continuare Convenția din New York), mulți comentatori anunță Convenția din Singapore ca marcând un moment crucial pentru dezvoltarea medierii ca metodă de rezolvare a litigiilor.

Conceptul de mediere nu este nou, mai ales în domeniul litigiilor interne. În sens larg, medierea este un proces în care părțile încearcă să rezolve o dispută folosind asistența unei terțe părți neutre care acționează pe post de mediator. De esența medierii este faptul că mediatorul nu are nicio autoritate în a impune vreo decizie asupra părților și servește numai să le faciliteze ajungerea la o decizie reciproc acceptată. Cu toate acestea, folosirea medierii în zona internațională nu este atât de extinsă.

În general, procentul de nerespectare a acordurilor de soluționare a unui litigiu prin mediere este mic, deoarece este puțin probabil ca părțile să refuze să pună în aplicare un acord de soluționare prin mediere pentru care au petrecut timp și au făcut eforturi de a-l negocia. Cu toate acestea, dacă se percepe o

anume inabilitate de a executa eficient un acord de soluționare prin mediere, Convenția de la Singapore va servi ca un pas important înainte, încurajând medierea internațională, oferind părților o siguranță a unui cadru de aplicare și o legitimitate a procesului. Promovarea și educația asociate cu introducerea Convenției din Singapore vor aduce o și mai mare conștientizare cu privire la proces și, fără îndoială, un stimulent către asociațiile de mediere.

Similar Convenției de la New York, Convenția de la Singapore este un document relativ scurt, având multe asemănări cu omologul său din zona de arbitraj.

Printre trăsăturile cheie ale Convenției de la Singapore, identificăm:

a) Domeniul de aplicare al Convenției de la Singapore

Articolul 1 al Convenției stipulează tipurile de mediere la care se aplică. Important este de semnalat că **aplicarea Convenției se limitează la litigiile comerciale de natură internațională** (care au un efect similar Convenției de la New York, ce se ocupă numai de recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine) „*This Convention applies to an agreement resulting from mediation and concluded in writing by parties to resolve a commercial dispute („settlement agreement”)...¹²*”

Excluse din sfera de aplicare sunt următoarele acorduri de soluționare, conform art. 1, alin. 2, lit. (a) și (b) și alin. 3, lit. (a) și (b):

- cele care derivă din tranzacții încheiate de una dintre părți în scopuri personale, de familie sau reședință („*Concluded to resolve a dispute arising from transactions engaged in by one of the parties (a consumer) for personal, family or household purposes*”);
- cele care se referă la dreptul familiei, dreptul succesoral sau legislația muncii („*Relating to family, inheritance or employment law*”);
- cele care au fost aprobate de o instanță sau încheiate în cursul procedurilor în fața unei instanțe („*That have been approved by a court or concluded in the course of proceedings before a court*”);
- care pot fi puse în executare în urma unei hotărâri definitive a unei instanțe („*That are enforceable as a judgment in the State of that court*”)
- cele care sunt înregistrate și aplicabile ca o sentință arbitrală („*Settlement agreements that have been recorded and are enforceable as an arbitral award*”).

De altfel, potrivit legislației române, art. 2 alin. 4 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator stabilește că, „*Nu pot face obiectul medierii drepturile strict personale, cum sunt cele privitoare la statutul persoanei, precum și orice alte drepturi de care părțile, potrivit legii, nu pot dispune prin convenție sau prin orice alt mod admis de lege*”.

¹² Având în vedere că am folosit în text o traducere neoficială, am ales să cităm și textul original în limba engleză pentru a evita eventualele confuzii rezultate din procesul de traducere.

b) Definiția medierii conform Convenției de la Singapore

Articolul 2(3) oferă o definiție amplă a medierii, ca fiind „o încercare a părților de a ajunge la un acord amiabil privind conflictul lor, având asistență din partea unei terțe persoane sau a unei persoane (*„mediatorul”*) care nu are autoritatea de a impune o soluție părților.” (*„Mediation” means a process, irrespective of the expression used or the basis upon which the process is carried out, whereby parties attempt to reach an amicable settlement of their dispute with the assistance of a third person or persons („the mediator”) lacking the authority to impose a solution upon the parties to the dispute”).*

Spre comparație, definiția legală a medierii în România din perspectiva art. 1 alin. 1 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator este: *„Medierea reprezintă o modalitate de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă, cu ajutorul unei terțe persoane specializate în calitate de mediator, în condiții de neutralitate, imparțialitate, confidențialitate și având liberul consimțământ al părților”.*

Atâta timp cât soluționarea respectă această definiție, Convenția de la Singapore se aplică indiferent dacă procesul de soluționare este denumit *„mediere”* sau poartă o altă denumire. La fel, nu există nici o cerință ca medierea să fie gestionată de către o instituție de mediere sau condusă de un mediator acreditat. Această prevedere este amplă în mod intenționat și are scopul de a crește atractivitatea Convenției de la Singapore prin aceea că nu este foarte prescriptivă și menținându-și flexibilitatea, lucru care este una dintre caracteristicile atrăgătoare a medierii.

3. Câteva aspecte procedurale

Capitolul 4 al Convenției de la Singapore poartă denumirea de *„Cerințe pentru punerea în executare a acordurilor de soluționare”* (*„Requirements for reliance on settlement agreements”*). Convenția de la Singapore folosește termenul de **autoritate competentă/competent authority**. Convenția precizează ce documente îi vor fi transmise autorității competente, care sunt condițiile în care autoritatea competentă poate refuza punerea în executare, condițiile în care autoritatea competentă poate amâna cererea de punere în executare, precizează că autoritatea competentă poate solicita noi documente/probe pentru a verifica dacă cerințele Convenției au fost îndeplinite sau condițiile în care autoritatea competentă poate să solicite o cauțiune (*„give suitable security”*)¹³. De asemenea, autoritatea competentă trebuie să acționeze cu promptitudine, cu celeritate atunci când acceptă spre soluționare a punere în executare în conformitate cu Convenția de la Singapore în conformitate cu art. 4 alin 5 (*„When considering the request for relief, the competent authority shall act expeditiously”*).

¹³ Asupra conotațiilor termenului de autoritate competentă și a implicațiile acestuia în sistemul judiciar românesc ne vom apleca într-un viitor articol sau comentariu.

Articolul 4 (1) stipulează anumite formalități procedurale care trebuie îndeplinite înainte de a fi pus în executare un acord de mediere. Cerințele sunt: (a) acordul de soluționare să fie semnat de către părți („*The settlement agreement signed by the parties*”); și (b) trebuie să existe dovezi că acordul de soluționare a derivat dintr-un proces de mediere („*Evidence that the settlement agreement resulted from mediation*”).

Se oferă o gamă de opțiuni pentru a dovedi că acordul de soluționare a derivat din mediere, incluzând semnătura mediatorului pe acordul de mediere („*The mediator’s signature on the settlement agreement*”), un document emanat de la un mediator prin care se atestă că procesul de mediere a avut loc („*A document signed by the mediator indicating that the mediation was carried out*”) sau o declarație din partea unei instituții de mediere care dovedește că procesul de mediere s-a desfășurat („*An attestation by the institution that administered the mediation*”), sau în absența dovezilor enumerate mai sus, Convenția permite folosirea oricăror alte dovezi care ar putea fi luate în considerare de către instanță în cadrul procesului de punere în executare al acordului de mediere („*any other evidence acceptable to the competent authority*”). Așadar Convenția este extrem de flexibilă în ceea ce privește dovada existenței unui proces de mediere finalizat prin încheierea unui acord de mediere, și, de fapt, lasă la aprecierea instanței existența unor dovezi suficiente privind existența procesului de mediere și al acordului de mediere.

În România, conform art. 57 din Legea nr. 192/2006, la închiderea procedurii de mediere mediatorul va întocmi un proces-verbal care se semnează de către părți, personal sau prin reprezentant, și de către mediator iar art. 58 prevede că atunci când părțile aflate în conflict au ajuns la o înțelegere, se poate redacta un acord scris, care va cuprinde toate clauzele consimțite de acestea și care are valoarea unui înscris sub semnătură privată.

4. Motive pentru refuzul punerii în executare

Motivele pentru refuzul punerii în executare pentru un acord soluționat printr-un proces de mediere, așa cum sunt enumerate în Articolul 5 din Convenție sunt exhaustive. Un număr dintre ele sunt asemănătoare celor din Convenția de la New York, incluzând cazul în care:

- una dintre părțile semnatare ale acordului de mediere se află în incapacitate (**Articolul 5 (1)(a)**) („*A party to the settlement agreement was under some incapacity*”);
- soluționarea prin mediere ar fi contrară ordinii publice (**Articolul 5 (2)(a)**) („*Granting relief would be contrary to the public policy of that Party*”);
- obiectul litigiului nu poate fi soluționat printr-un acord de mediere în concordanță cu legislația națională (**Articolul 5 (2)(b)**) („*The subject matter of the dispute is not capable of settle ment by mediation under the law of that Party*”).